

Justitieutskottets betänkande 2020/21:JuU34

Regler om internationellt samarbete anpassas till nya regler om skyddstillsyn och tillträdesförbud till butik

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i fyra lagar om internationellt samarbete. Ändringarna görs med anledning av dels de nya reglerna om skyddstillsyn som trädde i kraft den 1 maj 2021, dels den nya lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butik.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:142 Regler om internationellt samarbete anpassas till nya regler om skyddstillsyn och tillträdesförbud till butik.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Regler om internationellt samarbete anpassas till nya regler om skyddstillsyn och tillträdesförbud till butik	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	7
Propositionen	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regler om internationellt samarbete anpassas till nya regler om skyddstillsyn och tillträdesförbud till butik

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

2. lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet,

3. lag om ändring i lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen,

4. lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:142 punkterna 1–4.

Stockholm den 20 maj 2021

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S), Johan Pehrson (L), Bo Broman (SD), Rasmus Ling (MP), Ingemar Kihlström (KD) och Emma Ahlström Köster (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2020/21:142 Regler om internationellt samarbete anpassas till nya regler om skyddstillsyn och tillträdesförbud till butik. I propositionen föreslås följdändringar i fyra lagar om internationellt samarbete med anledning av dels de nya reglerna om skyddstillsyn som trädde i kraft den 1 maj 2021, dels den nya lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butik.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

Regler om internationellt samarbete anpassas till nya regler om skyddstillsyn och tillträdesförbud till butik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag.

Bakgrund

I propositionen Utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillsynsdömda (prop. 2020/21:85) lämnas lagförslag som innebär att möjligheten att besluta om kontroll- och stödåtgärder vid skyddstillsyn och det beslutsförfarande som gäller för påföljden i stor utsträckning överensstämmer med vad som från den 1 juli 2020 gäller för villkorlig frigivning. Riksdagen har antagit lagförslaget och de nya reglerna trädde i kraft den 1 maj 2021 (bet. 2020/21:JuU22, rskr. 2020/21:235).

I den promemoria som utgjorde underlag för propositionen gjordes bedömningen att förslagen, om de genomförs, medför ett behov av följdändringar i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet och lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen. Det bedömdes dock mer lämpligt att behandla detta behov av följdändringar i ett separat lagstiftningsprojekt.

I propositionen Tillträdesförbud till butik och förstärkt straffrättsligt skydd mot tillgreppsbrottslighet (prop. 2020/21:52) lämnades bl.a. ett förslag till en ny lag om tillträdesförbud till butik. Riksdagen har antagit propositionen och lagen trädde i kraft den 1 mars 2021 (bet. 2020/21:JuU13, rskr. 2020/21:169).

Under beredningen av den departementspromemoria som utgjorde underlag för propositionen uppkom frågan hur förslaget till en lag om tillträdesförbud till bl.a. butiker förhåller sig till EU-samarbetet om ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål.

Mot den angivna bakgrunden upprättades inom Justitiedepartementet en promemoria med förslag till de följdändringar som bedömdes nödvändiga med anledning av de två lagstiftningsärendena.

Propositionen

Med anledning av de nya bestämmelserna om utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillsynsdömda föreslår regeringen följändringar i de tre lagar om internationellt samarbete som redogörs för ovan.

När det gäller den kommande lagen om tillträdesförbud till butik gör regeringen bedömningen att det krävs följändringar i lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

Utskottets ställningstagande

Propositionen har inte lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar under utskottsbehandlingen. Utskottet anser att regeringens lagförslag är ändamålsenligt utformat och att det bör antas av riksdagen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:142 Regler om internationellt samarbete anpassas till nya regler om skyddstillsyn och tillträdesförbud till butik:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Härigenom föreskrivs att 12, 13, 15, 25, 26 och 27 §§ lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*12 §¹

Vad för den dömda är bestämt angående prövotid och övervakningstid i den stat där domen meddelats skall gälla såsom om domen givits här i riket. Föreskrifter angående den dömdes åligganden, som meddelats i anslutning till domen, skola, om ej övervakningsnämnden förordnar annat, äga tillämpning. I övrigt skall vad i svensk lag är stadgat om skyddstillsyn äga motsvarande tillämpning.

Meddelas i Danmark, Finland, Island eller Norge beslut om ändrade bestämmelser med avseende å domen eller om förverkande av anståndet, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Det som är bestämt om prövotid och övervakningstid i den stat där domen meddelats ska gälla på samma sätt som om domen meddelats i Sverige. De föreskrifter angående den dömdes skyldigheter som har meddelats i anslutning till domen ska gälla, om inte Kriminalvården beslutar något annat. I övrigt ska det som gäller enligt svensk lag om skyddstillsyn tillämpas.

Beslutas i Danmark, Finland, Island eller Norge ändrade bestämmelser angående domen eller om förverkande av anståndet, ska beslutet gälla i Sverige.

13 §²

Uppkommer här i riket fråga om åtgärd med avseende å den som villkorligt dömts i Danmark, Finland, Island eller Norge och som ställts under övervakning här, men finnes frågan lämpligen böra prövas i den stat, där domen meddelats, må domstol eller

Om det, när övervakning anordnats i Sverige, finns anledning att vidta en åtgärd mot den som villkorligt dömts i Danmark, Finland, Island eller Norge, får domstolen eller Kriminalvården hänskjuta frågan till behörig myndighet i den stat där

¹ Senaste lydelse 1979:683.

² Senaste lydelse 1964:548.

övervakningsnämnd, som handlägger ärendet, hänskjuta frågan till behörig myndighet i nämnda stat.

domen meddelats om det bedöms lämpligare att frågan prövas där.

15 §³

Övervakning av den, som här i riket dömts till skyddstillsyn, må överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser med avseende å skyddstillsynen, skall beslutet äga giltighet här i riket.

Ändå att övervakningen överflyttats, må åtgärd i fråga om skyddstillsynen beslutas här i riket, såframt den dömden här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge till svensk myndighet hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Sålunda hänskjutet ärende upptages av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs vid tiden för överflyttningen.

Övervakning av den som i Sverige dömts till skyddstillsyn får överflyttas till Danmark, Finland, Island eller Norge.

Beslutas i den andra staten ändrade bestämmelser avseende skyddstillsynen, ska beslutet gälla i Sverige.

Även om övervakningen överflyttats får åtgärd i fråga om skyddstillsynen beslutas i Sverige, om den dömden döms i Sverige för ett annat brott eller om behörig myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge hänskjuter ett ärende om sådan åtgärd till en svensk myndighet. Ett sådant hänskjutet ärende tas upp av Kriminalvården.

25 §⁴

Framställning om verkställighet enligt 1 eller 5 § eller om anordnande av övervakning enligt 10 eller 17 § prövas av Kriminalvården.

Framställning med stöd av denna lag om verkställighet eller om anordnande av övervakning i Danmark, Finland, Island eller Norge görs av Kriminalvården i fall som avses i 3, 8 och 22 §§ och av övervakningsnämnden i fall som avses i 15 §.

Framställning om verkställighet enligt 3 eller 8 § eller om anordnande av övervakning enligt 15 eller 22 § görs av Kriminalvården.

26 §⁵

Kriminalvårdens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Kriminalvårdens beslut enligt 20 § får dock

Kriminalvårdens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Kriminalvårdens beslut enligt 13 och 20 §§

³ Senaste lydelse 1983:245.

⁴ Senaste lydelse 2020:370.

⁵ Senaste lydelse 2020:370.

inte överklagas. Kriminalvårdens och domstolens beslut gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

får dock inte överklagas. Kriminalvårdens och domstolens beslut gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

27 §⁶

Övervakningsnämndens beslut om framställning enligt 15 § första stycket eller om förklaring som avses i 19 § andra stycket får överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden ligger. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den dömde fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Övervakningsnämndens beslut om förklaring som avses i 19 § andra stycket får överklagas till tingsrätten i den ort där övervakningsnämnden ligger. Överklagandet ska ges in till övervakningsnämnden. Klagotiden räknas från den dag då den dömde fick del av beslutet. Vid överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden. Övervakningsnämnden ska dock inte vara part i domstolen.

Övervakningsnämndens beslut som avses i denna paragraf gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

⁶ Senaste lydelse 2020:370.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Härigenom föreskrivs att 11–14 §§ lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §¹

En föreskrift om prøvotid för den dömda och om vad som ska gälla för honom eller henne under denna tid, som följer av domen eller ett särskilt beslut som under prøvotiden har meddelats i den främmande staten, gäller här i landet om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas eller annars skulle ha kunnat gälla enligt svensk lag. Om så inte är fallet, ska föreskriften jämkas. *Jämkning beslutad av övervakningsnämnden i de fall som avses i 2 § första stycket 1 a och av Kriminalvården i de fall som avses i 2 § första stycket 1 b.* Jämningen får inte innebära att föreskriften skärps.

En föreskrift om prøvotid för den dömda och om vad som ska gälla för honom eller henne under denna tid, som följer av domen eller ett särskilt beslut som under prøvotiden har meddelats i den främmande staten, gäller här i landet om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas eller annars skulle ha kunnat gälla enligt svensk lag. Om så inte är fallet, ska föreskriften jämkas *av Kriminalvården*. Jämningen får inte innebära att föreskriften skärps.

12 §²

Om inget annat följer av domen eller ett särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten ska den dömda under prøvotiden stå under övervakning. Bedöms *övervakning* inte längre vara nödvändig ska den upphöra. Så länge prøvotiden varar får den dömda, när det finns skäl till det, på nytt ställas under övervakning. Beslut i fråga om övervakning fattas av *övervakningsnämnden i de fall som avses i 2 § första stycket 1 a och av Kriminalvården i de fall som avses i 2 § första stycket 1 b.*

Om inget annat följer av domen eller ett särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten ska den dömda under prøvotiden stå under övervakning. Bedöms *övervakningen* inte längre vara nödvändig ska den upphöra. Så länge prøvotiden varar får den dömda, när det finns skäl till det, på nytt ställas under övervakning. Beslut i fråga om övervakning fattas av Kriminalvården.

Meddelas i den främmande staten beslut som innebär att kriminalvården i frihet ska upphöra, gäller beslutet här.

¹ Senaste lydelse 2020:371.

² Senaste lydelse 2020:371.

13 §³

I fråga om kriminalvården under prövotiden tillämpas 26 kap. 11, 13–18 §§ och 19 § första stycket och 28 kap. 6 a § brottsbalken.

En föreskrift eller ett beslut enligt 26 kap. 16 eller 17 § eller 28 kap. 6 a § brottsbalken får inte innebära en skärpning i förhållande till vad som bestämts i den främmande staten.

I fråga om kriminalvården under prövotiden tillämpas 26 kap. 11, 13–18 §§ och 19 § första stycket brottsbalken.

En föreskrift eller ett beslut enligt 26 kap. 16 eller 17 § brottsbalken får inte innebära en skärpning i förhållande till vad som bestämts i den främmande staten.

14 §⁴

Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har skött sig under prövotiden, ska Kriminalvården lämna upplysning om detta.

Om den dömde begär ett nytt brott och döms *han eller hon* under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, ska Kriminalvården underrätta den främmande staten om domen.

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina skyldigheter och *bedömer* Kriminalvården, *i ett fall som avses i 2 § första stycket 1 b*, att det finns anledning för den främmande staten att besluta om åtgärd med anledning av påföljden, ska Kriminalvården anmäla detta till den staten.

Om övervakningsnämnden, i ett fall som avses i 2 § första stycket 1 a, bedömer att det på grund av den dömdes allvarliga misskötsamhet finns anledning för den främmande staten att besluta om åtgärd med anledning av påföljden, ska nämnden anmäla detta till Kriminalvården. Kriminalvården ska underrätta den staten om nämndens anmälan.

Om den dömde begär ett nytt brott och under prövotiden *döms* av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, ska Kriminalvården underrätta den främmande staten om domen.

Om den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt *har* åsidosatt sina skyldigheter och Kriminalvården *bedömer* att det finns anledning för den främmande staten att besluta om åtgärd med anledning av påföljden, ska Kriminalvården anmäla detta till den staten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

³ Senaste lydelse 2020:371.

⁴ Senaste lydelse 2020:371. Ändringen innebär bl.a. att fjärde stycket tas bort.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 12 § lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

12 §

En övervakningsåtgärd i ett utländskt beslut ska anpassas om åtgärden, helt eller delvis, är oförenlig med

1. sådana förbud, förelägganden eller villkor som kan meddelas enligt 25 kap. rättegångsbalken, eller

2. förbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud *eller* lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang.

2. förbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud, lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang *eller* lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butik.

En helt oförenlig övervakningsåtgärd ska anpassas genom att den ersätts med en åtgärd som motsvarar ett förbud, föreläggande eller villkor som anges i första stycket 1. I övriga fall ska övervakningsåtgärden anpassas till en åtgärd som motsvarar ett förbud, föreläggande eller villkor som anges i första stycket 1 eller 2.

En åtgärd som har anpassats ska så långt det är möjligt motsvara övervakningsåtgärden i det utländska beslutet och får inte vara strängare än denna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § och 3 kap. 12–14 §§ lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §¹

Sedan domen på frivårdspåföljd har erkänts i den andra medlemsstaten, får följdbeslut meddelas i Sverige endast om den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten har återfört behörigheten att meddela sådana beslut hit.

Kriminalvården ska överlämna ett ärende om följdbeslut som myndigheten inte själv är behörig att besluta om, till

1. den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om översändande enligt 2 §, om domen avser fängelse i de fall den dömde villkorligt frigetts *eller skyddstillsyn*, eller

2. åklagare, om domen avser villkorlig dom.

1. den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om översändande enligt 2 §, om domen avser fängelse i de fall den dömde villkorligt frigetts, eller

2. åklagare, om domen avser villkorlig dom *eller skyddstillsyn*.

3 kap.

12 §²

Om en skyldighet som den dömde har enligt domen på frivårdspåföljd är oförenlig med de skyldigheter som följer av eller de möjligheter att meddela föreskrifter som finns i 26 kap. 11 och 14–17 §§ eller i 28 kap. 2 a och 6 a §§ brottsbalken, ska Kriminalvården anpassa skyldigheten.

Den anpassade skyldigheten ska så nära som möjligt motsvara det som bestämts i domen på frivårdspåföljd. Anpassningen får inte innebära att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten.

Om en skyldighet som den dömde har enligt domen på frivårdspåföljd är oförenlig med de skyldigheter som följer av eller de möjligheter att meddela föreskrifter som finns i 26 kap. 11 och 14–17 §§ eller i 28 kap. 2 a § brottsbalken, ska Kriminalvården anpassa skyldigheten.

¹ Senaste lydelse 2020:372.

² Senaste lydelse 2020:372.

13 §³

Verkställigheten av domen på frivårdspåföljd, i enlighet med verkställbarhetsförklaringen, ska påbörjas när beslutet enligt 9 § fått laga kraft.

Vid verkställigheten tillämpas 26 kap. 11–18 §§ och 19 § första stycket och 28 kap. 2 a § tredje stycket, 5 a, 6 a och 7 §§ brottsbalken. För verkställigheten gäller även 37 och 38 kap. brottsbalken.

Vid verkställigheten tillämpas 26 kap. 11–18 §§ och 19 § första stycket och 28 kap. 2 a § tredje stycket, 5 a och 7 §§ brottsbalken. För verkställigheten gäller även 37 och 38 kap. brottsbalken.

14 §⁴

Om den dömda allvarligt har åsidosatt den skyldighet som följer av verkställbarhetsförklaringen och det kan antas att den dömda inte kommer rätta sig genom någon åtgärd som kan vidtas enligt 13 § andra stycket, ska Kriminalvården återföra behörigheten att meddela följdbeslut till den andra staten.

Om övervakningsnämnden är den instans som har behörighet att pröva frågan om åtgärder vid misskötsamhet ska dock Kriminalvården återföra behörigheten att meddela följdbeslut först sedan nämnden anmält till Kriminalvården att förutsättningarna enligt första stycket är uppfyllda.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

³ Senaste lydelse 2020:372.

⁴ Senaste lydelse 2020:372. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.